

18.61x34.95	1	45	עמוד	שישבת	ישראל היום	06/2010	23123332-9
אלבום בסוד תפילת ערער של שלמה בר והברירה הטבעית - 28540							

45
30 שנות ברירה
יואב קוטנר

שלושה עשורים של קול אחר. בר (בכיסוי ראש לבן) וחברי ההרכב הנוכחי של הברירה הטבעית צילום: אריאל ואן סטרטן

כמו צמח בר

שלמה בר חוגג 30 שנות פעילות עם הברירה הטבעית • הזדמנות למחוא כפיים לאחד היוצרים הכי מקוריים במוסיקה הישראלית

יואב קוטנר

בגיל 67, שלמה בר יודע כבר שלא יוכל לשנות את העולם, או אפילו את החברה הישראלית. גם בלי לשאול אותו אני בטוח שהוא לא מרצה מהמציאות שבה אנחנו חיים. לא מהפערים החברתיים, לא מקשרי הון ושלטון, לא מיחסינו עם הערבים, לא ממצב התרבות – ובמיוחד לא ממה שקורה במוסיקה הישראלית.

אבל על כל אלה כמעט לא תשמעו בשירים החדשים שלו. אלבומו החדש, "בסוד תפילת ערער", כולל אמנם שיר מתאה על השימוש בריטלין לטיפול בבני נוער, אך בדרך כלל, בשנים האחרונות, שלמה בר לא מניף פלקטים ולא מקדיש את הופעותיו למחאה ישירה ובוטה כפי שעשה בתחילת דרכו. ועם זאת הוא לא מוותר. הוא ממשיך לומר את דברו החברתי, הפוליטי ובעיקר האמנותי בקצת פחות כעס, עם מעט יותר הבנה שלעיתים הדרך לחדור לליבם של המאזינים ולהשפיע על תפישת עולמם היא עקיפה. כמו שכתבה נעמי שמר ז"ל ב"על ראש שמחתי" – אחד משיירה המאוחרים, שהתפרסם כביצועה של ריקי גל: "אני אשיד וארקוד, עד צאת נשמתי / כי השמחה שלי, היא המחאה שלי, והיא כוחי האמיתי".

כוננת המשוררת היא, כך נרמה לי, לא לשמחה של "עווב אותך, הכל שטויות, בוא נברח מהצרות", אלא לשמחת המוסיקה הפנימית שמעוררת את הנפש ונותנת כוחות עידוד ואהבת החיים.

כך גם שלמה בר (שאולי יקליט יום אחד גרסה משלו לשירה של שמר) מתנהל בעולם המוסיקה יותר מ-30 שנה. כבר בלהיטו הראשון, "ילדים זה שמחה", המסר החברתי הקשה נארז במוסיקה שמחה ומרבקת, מה שהסיט אולי את תשומת הלב מהאמירה הסרקסטית, אך הפך את השיר לקלאסיקה שמנוגנת עד היום. בזכות ההצלחה

הוא נחשפו המאזינים, גם אם בלי משים, למסר המחאתי, ואולי הגיעו בעקבותיו גם לשירים אחרים של להקת הברירה הטבעית שהיו הרבה פחות קלים להאזנה.

בשיריו של בר יש קדרות וכאב, אבל כשהוא שר ומתופף - האנרגיות שלו מעוררות שמחה ואהבה

אם כותנים את שיריו של שלמה בר מגלים שהם בדרך כלל מאוד לא שמחים. יש בהם קדרות וכאב וקושי רב, אבל כשהוא שר ומתופף (כלי ההקשה הם תמיד חלק מהביטוי המוסיקלי שלו) האנרגיות שלו מעוררות שמחה והתלהבות ואהבה – לעצמך ולעולם סביבך. כמו שנאמר: "זהיית אך שמח" (רברים, ט"ז). שמחה מוסיקלית פנימית היא כוח מרפא שמשנה את החיים.

בין אריק איינשטיין לג'ו עמר

"בסוד תפילת ערער", האלבום ה-12 של שלמה בר והברירה הטבעית (מאז פרישתו של נגן הכינור סמסון קהמקר המנוח זו כבר לא הברירה הטבעית אלא "שלמה בר ו..."), כולל שילוב של ישן וחדש, דתי וחילוני, בשירים מקוריים שהלחין בר: "ברכה" של לאה גולדברג, "שיר לאשת נעורים" של נתן אלתרמן, "שחר אבקשך" של שלמה אבן גבירול, "אני אתה והוא" שכתב ר' אריה יצחק ז"ל, "וככה אנשקך" של אהוד בן עזר, ו"כמו הרוח" ו"גברת ריטה" שכתבה בת זוגו יעל אופנבך.

מעניינים גם השירים שהוא בוחר לחדש ולהפוך – בדרכו המיוחדת – לכאלה שהם גמרי שלו: "סליחות" (לאה גולדברג בלחן עורך לרר),

"הלילה" וארו הלוי, עם תוספת שירה בהיגדית של ליאורה יצחק, "רברים שרציתי לומר" (יענקל'ה רוטבליט ויהודה פוליקר), וגם "אמא אדמה" (רוטבליט ומיקי גבריאלוב), שבר ביצע לראשונה במופע המחווה לאריק איינשטיין בפארק הירקון בשנה שעברה.

דווקא כביצוע המיוחד ל"אמא אדמה" (בעיבוד משותף שעשה עם יהודה עדר) יש סמליות רבה. לפני 30 ומשהו שנים, כשבר התחיל את דרכו המוסיקלית, נראו אריק איינשטיין והברירה הטבעית כשני עולמות רחוקים ושונים זה מזה במוסיקה הישראלית. מאז, כידוע, העולמות נפגשו מזמן, והצליל הישראלי המרכזי הוא הרבה יותר פתוח ומגוון, גם בזכות ההתעקשות של בר וחבריו. וכך, אם מביטים על השנה האחרונה לפעילותו ולתזיגות 30 השנה לברירה הטבעית (למען הדיוק מדובר ב-30 שנה לאלבום הראשון, "אלי שורשים", ולא לתחילת פעילות הלהקה שנתיים קודם לכן, שלא לדבר על שירי הלהקה שבוצעו על ידי בר במופע המחאה "קריזה" ב-1976), רואים שהמוסיקאי שבעולם קראו לזה "מוסיקת עולם" ממשיך גם 30 שנה אחרי להתחדש ולהתגוון מבחינה סגנונית. הוא הופיע במחווה לשירי אריק איינשטיין, במופע הצדעה לג'ו עמר ולשלמה קרליבך, ליהושע סובול ולאורי צבי גינזברג, בסדרת הופעות עם התזמורת האנדלוסית וגם עם ברי סחרוף, אהוד בנאי, דוד ר' אור, אהובה עוזרי, מאיר בנאי, מוש בן ארי, קובי אפללו, מירי מסיקה, שלומי שבת, להקת גאיה, גליקריה, בלקן ביט בוקס ואפילו להקת פאנק'אז התפוחים.

בכל המפגשים האלה שלמה בר הוא אותו זמר שר עם כל הנשמה וההתכוונות, מחוספס ושורשי ופראי כמו עץ השרדה. או אם תרצו, מתאימה פה קלישאה יותר מתבקשת: כמו צמח בר.

yoavk@israelhayom.co.il